

El naixement d'un geni: Dalí a través del mirall

David Vilaseca

Aquest article és una traducció d'un dels capítols del llibre *The Apocryphal Subject. Masochism, Identification, and Paranoia in Salvador Dalí's Autobiographical Writings* (1995: Peter Lang, p. 202-208), tesi doctoral de l'escriptor David Vilaseca Pérez (1964-2010), catedràtic de la Universitat de Londres, expert en autobiografisme i autor del dietari de ficció *L'aprenentatge de la soledat*.

Des de la seva famosa primera frase, el que està en joc en la *Vida secreta* és una certa dialèctica entre el desig del narrador d'assolir una posició des de la qual existir com a subjecte, i la impossibilitat d'assolir aquesta posició de cap manera estable, adequada. "A sis anys volia ésser cuiner", escriu Dalí. "A set volia ésser Napoleó. I la meua ambició ha anat augmentant sense parar des d'aleshores" (1949, 1). Com hem vist en apartats anteriors, la qüestió de ser (*qui ser*, o més aviat *des de qui ser*) es troba en el nucli del discurs del narrador: el narrador vol ser *com* un altre, un desig que tan sols pot aconseguir parcialment i provisionalment, que *el* manté perpètuament *actiu*, fins i tot abans de la seva existència. El 1968, Dalí va reformular les famoses primeres frases del seu llibre a Louis Pauwels, i hi va afegir una idea posterior que proporcionava al lliscament continu de la seva (paranoica) subjectivitat un objectiu final dotat d'una plenitud i una autopresència utòpiques. Recorda: "J'ai raconté qu'à six ans, je voulais être cuisinier. A sept Napoléon." I després afegeix: "Mais l'âge de raison m'apprit qu'il n'y avait pas de plus haute ambition que devenir Dalí" (Dalí 1968, 235; subratllo jo).

La *Vida secreta* narra la història de com Salvador Dalí va esdevenir *Dalí*, la seva pròpia il·lusió d'autopresència i unitat. És la història d'una (auto)creació, la d'un "geni" que, a l'edat de trenta-set anys i al cim de la seva popularitat, mira enrere cap a la seva "vida informe i revolucionària durant l'Època de la Post-

guerra" (1949, 393), per tal d'explicar-nos com finalment es va transformar a si mateix en el subjecte que tothom coneix, l'home destinat "no menys que a salvar la pintura del buit de l'art modern" (Dalí 1949, 4). La història del seu naixement, que té lloc en el futur anterior d'una sempre ja acomplida identificació (de mirall) amb Gala, reproduceix al text els conflictes bàsics de la constitució de la identitat tal com va ser definida per Lacan i Borch-Jacobsen.

A les memòries, hi ha dos esdeveniments principals que tenen una significació estructural pel que fa a l'evolució del narrador cap a la seva identitat subjectiva actual, i que voldria comparar amb l'estadi del mirall de Lacan. D'una banda, la identificació de Dalí amb Gala al final de la segona part del llibre, que el constitueix [...] com una il·lusió de subjecte unificat, autopresent. D'altra banda, i subsidiàriament a l'aspecte anterior, la "mort" i "ressurrecció" de Dalí als capítols 12 i 13 el preparen per al seu paper redemp-

